

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 179g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul
336 alin. (1) din Codul contravențional

*(nesubordonarea cu rea-voință la dispoziția sau la cererea legitimă a
colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept)*

CHIȘINĂU
15 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 9 noiembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] dispoziției sau cererii legitime [...]” din articolul 336 alin. (1) din Codul contravențional, ridicată de dl Tudor Șoilița, parte în dosarul nr. 4-3932/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Veaceslav Cernalev de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza contravențională privind învinuirea dlui Tudor Șoilița pentru comiterea contravenției de nesubordonare cu rea-voință la dispoziția sau la cererea legitimă a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept. Contravenția a fost constatată de Inspectoratul de Poliție Buiucani al Direcției de poliție a municipiului Chișinău în timpul desfășurării unei manifestații la care a participat și dl Tudor Șoilița.

4. În cadrul procesului, dl Tudor Șoilița a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „[...] dispoziției sau cererii legitime [...]” din articolul 336 alin. (1) din Codul contravențional.

5. Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 40 Libertatea întrunirilor

„Mitingurile, demonstrațiile, manifestările, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 336

Nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept

„(1) Nesubordonarea cu rea-voință **dispoziției sau cererii legitime** a procurorului, a ofițerului de urmărire penală, a ofițerului de informații și securitate, a angajatului cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne, a altei persoane, aflate în exercițiul funcțiunii sau al datoriei obștești de asigurare a securității statului, de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, de asigurare a siguranței circulației rutiere, de executare a hotărârilor instanței de judecată și a documentelor executorii și de combatere a criminalității,

se sancționează cu amendă de la 24 la 36 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 30 la 60 de ore.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul susține că, în timpul unor manifestații, un colaborator de poliție i-a solicitat să renunțe la dreptul său la protest. Pentru nerespectarea acestei cerințe, este tras la răspundere contravențională în conformitate cu norma contestată. Autorul consideră că această cerință a polițistului nu este legitimă.

9. În acest context, autorul sesizării afirmă că norma contestată nu precizează care sunt dispozițiile sau cerințele legitime ale colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept pentru care persoana este sancționată în cazul nesubordonării cu rea-voință. Potrivit normei contestate, rezultă că orice cerință a polițistului se prezumă a fi legitimă, deși aceasta ar putea produce o ingerință în exercitarea drepturilor fundamentale ale persoanei.

10. În aceste condiții, autorul susține că nu poate demonstra nelegitimitatea cerințelor polițistului, fapt care îi aduce atingere dreptului la un proces echitabil și prezumției de nevinovăție.

11. Autorul afirmă că, soluționarea cauzei sale contravenționale în conformitate cu articolul 22 din Constituție impune stabilirea cu exactitate a acțiunilor sau inacțiunilor care atrag la răspundere contravențională persoana potrivit normei contestate.

12. Autorul sesizării susține că textul „[...]” dispoziției sau cererii legitime [...]” din articolul 336 alin. (1) din Codul contravențional nu corespunde exigențelor calității legii și, prin urmare, contravine articolelor 1 alin. (3), 4, 21, 22, 23, 26, 40 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză contravențională în care persoana este învinuită de comiterea contravenției de nesubordonare cu rea-voință la dispoziția sau la cererea legitimă a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept. Prin urmare, Curtea observă că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „[...]” dispoziției sau cererii legitime [...]” din articolul 336 alin. (1) din Codul contravențional. Curtea constată că acesta nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că textul contestat este imprevizibil și contravine articolului 23 alin. (2) [*calitatea legii*], coroborat cu articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 22 [*neretroactivitatea legii*], 26 [*dreptul la apărare*], 40 [*libertatea întrunirilor*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a notat că articolele 1 alin. (3) și 4 din Constituție nu pot fi analizate în mod individual, ci pot interveni dacă este constatată aplicabilitatea unei prevederi din Constituție. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 23 și 54 din Constituție, Curtea precizează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 115 din 15 iulie 2021, § 19; DCC nr. 98 din 12 iulie 2022, § 20; DCC nr. 128 din 13 septembrie 2022, § 22).

20. Referitor la incidența articolului 21 din Constituție, care garantează prezumția de nevinovăție, Curtea constată că procedurile prevăzute de Codul contravențional nu inversează sarcina probei. Persoana beneficiază de prezumția de nevinovăție atât timp cât vinovăția sa nu este stabilită dincolo

de orice îndoială rezonabilă, iar sarcina de a demonstra vinovăția persoanei la comiterea contravenției imputate îi revine acuzării.

21. Referitor la articolul 26 din Constituție, care garantează dreptul la apărare, Curtea notează că norma contestată nu restrânge dreptul persoanei de a beneficia de garanțiile și mecanismele de apărare prevăzute de Codul contravențional.

22. Referitor la articolul 40 din Constituție, care garantează libertatea întrunirilor, autorul sesizării nu a prezentat argumente cu privire la neconstituționalitatea normei contestate, ci doar a afirmat că polițistul i-a solicitat să renunțe la dreptul său de a protesta. În aceste condiții, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate.

23. Referitor la incidența articolelor 22 și 23 din Constituție, Curtea notează că, deși certitudinea este dezirabilă la redactarea legilor, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Astfel, formularea legilor nu poate prezenta o precizie absolută. Sub acest aspect, Curtea Europeană a recunoscut în mod constant faptul că multe legi sunt redactate în termeni generali, iar interpretarea și aplicarea lor fac obiectul practicii judiciare. Multe legi utilizează, prin natura lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică (a se vedea *Sekmadienis LTD. v. Lituania*, 30 ianuarie 2018, § 64).

24. Având în vedere obiectul material al contravenției în discuție, Curtea reține că este nerealistă stabilirea unei liste exhaustive care să cuprindă toate dispozițiile și cererile legitime ale angajaților poliției, față de care persoanele trebuie să se conformeze. De asemenea, o astfel de listă exhaustivă ar putea omite reglementarea unor situații care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere contravențională. Aceste circumstanțe urmează a fi stabilite în fiecare caz particular în contextul acțiunii sau inacțiunii persoanei în baza probelor prezentate și nu pot fi redate într-o listă exhaustivă.

25. În acest context, Curtea constată că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate, autorul sesizării își exprimă, de fapt, dezacordul cu modul în care agentul constator a interpretat și a aplicat prevederile contestate în cazul său. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 29), care pot verifica caracterul justificat al acțiunilor agenților constatori.

26. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea nr. 107g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] dispoziției sau cererii legitime [...]” din articolul 336 alin. (1) din Codul contravențional, ridicată de dl Tudor Șoilița, parte în dosarul nr. 4-3932/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 15 decembrie 2022

DCC nr. 179

Dosarul nr. 179g/2022